

ה'ש'מ'ר'י'מ'אונס

מדריך למניעה ולהגנה עצמית

ארצות-הברית משתדלים להדריך את הנשים ולצידן במידע מוסמך כיצד להתגונן מפני אונס ותקיפות מיניות. לשם כך משתמשים בטלוויזיה, ב"רדיו ובחברות הסברה.

בישראל מפיץ מידע זה, המרכז לסיוע לקורבנות ואונס, שהוקם בזיומנה של התנועה הפמיניסטית בישראל. להלן תמצית של אחת מחוברות אלה.

כל אשה היא

קורבן אפשרי לאונס!

אנשים תוקפים כל אשה ללא הבדל צבע, גזע או גיל. תקיפה יכולה להתבצע לאור היום או בלילה, בפרבר-צמרת עירוני או בכפר.

אם את אשה, את קורבן אפשרי! בכל פעם שאת מהססת לצאת לבדך או להלך בלילה, את בעצם מתגוננת מפני תקיפה מינית אפשרית.

האנס בוחד

קרבו פגיע

לצערנו הנאנסת על-ידי ידיד, לאשה הבוגרת הנאנסת בדרכה לביתה ולילדה הקטנה הנתקפת על-ידי בן-מישפחה יש דבר אחד במשותף: ברגע מסוים הן היו פגיעות במיוחד.

הרבה מהאנסים מתכננים את הפשע מראש ומחפשים קורבן קל. אשה הנר"אית נפחדת וחוששת מגדילה את סיכוייה לפיגול קורבן לאונס. דבר זה נכון במיוחד לגבי נשים קשישות.

בארצות-הברית, כשליש מהנשים הקשירות מתגוררות לבדן, בכך גוברת הסכנה רות לאונס. גם מראן הגופני החלש יור תר מזומן תקיפות.

הסכנה אינה

רק מזרים

העצה הרגילה לנערות היא להיזהר מזרים. אך רוב מיקרי האונס דווקא אינם מבוצעים על-ידי זרים. 35 אחוז מקורי

בנות האונס שפנו לאירגון הנשים בארצות-הברית נאנסו על-ידי קרוב, ידיד או מכר אחר. זחרות מפני זרים אינה מספקת כדי למנוע אונס.

התגוננות היא:

- 1) ללמוד לדעת דרכי מניעה, כדי להקטין אפשרויות להיות קורבן לאונס.
- 2) ללמוד להעריך מצב ולנקוט צעדים כאשר התקיפה היא בלתי-ימנעת.

יש ללמוד לאתר מצבי-סכנה ולהתכונן את צורת ההתגוננות. כפי שילדים לומדים לשחות כדי למנוע טביעה, אנשים עוברים קורסים להחייאה ולעזרה-ראשונית, כך יש ללמוד להתגונן בפני תקיפה מינית.

למידת אמצעי-זהירות מאש לא תמנע שריפות, אך תיתן אפשרות נאותה יותר להתגונן מפני סכנותיה. ידיעת טכניקות של הגנה עצמית לא תימנע גברים מלתקוף, אך תיתן אמצעים לסמוך על עצמנו בעת תקיפה.

מניעה / זהירות

רוב העצות הניתנות לנשים הן עצות של "אל תעשי". למשל — לא לצאת לבד בלילה. אבל נשים רבות עובדות בלילות או חייבות צאת בשעות החשיכה, ולכן אין עצה זו ישימה להן. העצות אלה גם מגבילות את חופש-התנועה של האשה, והישראות לבד בדירה בלילה לא תמיד תימנע אונס.

איחור מצבי

סכנה חמורים

- הגורמים העיקריים למצבי-סכנה הם:
- 1) אי-הכרת האנשים שאיתם את נמצאת.
 - 2) אי-הכרת המקום שבו את נמצאת.
 - 3) הימצאות תחת השפעת סמים או אלכוהול.
- לעבור בן ציבורי, לנסוע בטרמפים, או להיכנס לבד לדיסקוטק — כולם עלולים להביא למצבים מסוכנים. אבל הסכנה נמצאת בכל מקום. אין אפשרות ללמוד בעל-פה רשימת מקומות מסוכנים כדי למנוע אונס. להלן כמה דרכים לאתר סכנה:

סמכי על תחושותייך. לעיתים קרובות את מזהה את הסכנה באופן אינסטינקטיבי בתחושות גופניות. כאשר את חשה ברחוב מוכר תחושת סכנה, אל תעברי בו. לכי בצורה המביעה ביטחון עצמי. זה יכול למנוע אונס.

היזהרי מסימני סכנה כגון:

- 1) אדם הממשיך להציע הצעות מיניות אחרות שסירבת לו.
- 2) כל המציע טובות-הנאה בתמורה למגע מיני.
- 3) אדם המסרב לעזוב את מכוניתך או את דירתך אחרי שביקשת זאת ממנו.
- 4) אדם המבקש עזרה. (אנשים לעיתים נטפלים לנשים המוכנות לעזור להם. במחקר שנעשה לאחרונה נמצא, שיותר מרבע ממיקרי האונס אירעו לנשים שנענו לבקשת עזרה).

האם עלי

להתנגד בכוח?

העצה הרגילה לנשים היא "אל תתייגוני בכוח פן תעוררי את חמתו והוא יפגע בך עוד יותר". אולם אין עצה זו יפה לכל המיקרים. בכל מצב צריכה ה"אשה לשקול את הנסיבות, את כוחה הפיסי, את כוחו ונשקו של המאיים ואת אפשרויות הבריחה. אין שיטת הגנה אחת המתאימה לכל המיקרים.

הצעות התגוננות

צעקי! צעקי בקול-רם, אשר ישמוך את תשומת-ליבם של עוברי-אורח ויבלבל את התוקף. רצוי לצעוק "שריפה" כדי למשוך קהל.

דברי! כדי להעביר זמן נסי לדבר, המציאי תרוצים כמו: "יש לי מחלת מיני", "אני בהריון", "החבר שלי עומד להגיע בכל רגע". כל דבר שלא ירגיז את האנס ויתן לך זמן לצאת מההלם ה"ראשוני".

הילחמי! אם החלטת לחיבק, דעי לך כי עליך ללכת עד הסוף. מכה אחת בדרך-כלל לא תספיק ויתכן כי תאלצי לפצוע ולחבול קשה את התוקף. אין כמונן כל דרך לשער את התוצאות. זכי רי, אין טעם להילחם אם אינך בטוחה שאת מסוגלת לפצוע את התוקף.

אותה עם אשה אחרת שהיתה גם היא קורבן לאונס אלים. "השיחה הזאת עזרה לי. ואני חושבת שגם לה. היה לנו נושא משותף והבנו היטב אחת את השנייה".

אחרי חודש טילפנו אליה מן המיש"טרה והודיעו לה כי האנס נעצר. הם אמרו לה דבר נוסף: "הגימת הזרע אינה מתאימה". איריס הסבירה להם כי אם הזרע אינו תואם האישי אינו האנס. אך הם הרגיעוה וסיפרו כי הוא הודה במעשה. המיטרה ספרה לה כי אותו אדם היה מעורב בעוד כמה מיקרים. הוא ניסה לאונס שתי נשים בתולכו יחדיו, ולא הצליח. האחת מהן, בתולה בת 18, הצליחה לברוח ממנו, והברחה המבוגרת יותר נאבקה איתו בכל כוחה, ולמרות איומי האקדח ששלף כנגדה לא הצליח לאונס אותה. הוא רק גנב את כספה ותכשיטיה והיכה אותה מכות עזות.

לדברי המיטרה ניסה אותו אדם לאונס גם אשת-שוטר, אך היא הרתה בזמן המח"זור החודשי שלה, ולכן דרש ממנה לקיים איתו יחסים אוראליים. איריס ושלוש הנ"ש שים האחרות הופגשו יחדיו בתחנת המיטרה, הישור רשמים ומלאו טפסים. אף אחת מהנשים לא ראתה את החשוד ולא הייתה במשפט. רק אחת מהן זיהתה את תמונתו באלבום המיטרה.

איריס התחילה להבין כי איש לא יומין אותה למיסדריו, וכי היא גם לא תעיד בבית-הדין. מכיוון שנאמר לה כי דגימת הזרע אינה תואמת, ניקר בראשה

חרדתה נקודות שחורות על שיער הערווה. היא שאלה את החבר שלה באותה עת לפרש הדבר, אך גם הוא לא ידע מה זה. הנקודות התרבו, ולילה אחד, כאשר נכנסה לשיירותים, גילתה כי אחת מהן זוהי. אז הבינה כי נדבקה מהאנס בכינים. היא נתקפה בהיסטריה וטילפנה לבתי-חולים כדי לשאול מה לעשות.

"לא מספיק שאנס אותי, עוד השאיר לי את הילכלוך שלו! כעסתי נורא. זה שיגע אותי, וגם התחלתי לחשוש שאם היה כזה מלכלוך, אולי גם הדביק אותי במחלת מיני". איריס החלה מבקרת במיר פרות שונות ואצל רופאים פרטיים, כדי לבדוק את מצבה. אולם במחלה, היא גם חששה כי משהו אינו כשורה איתה מבי-חינה נפשית. זמן רב אחרי האונס עוד הרגישה איטיות וחוסר קשר למציאות. "הרגשתי שרגלי אינן דורכות על האדמה, וביקשתי להתייעץ עם מישהו". היא ניסתה לה שתי פסיכיאטריות. שאלתה הראשונה אליהן היתה: "האם נאנסתן אי-פעם?" כאשר התברר לה שהן לא עברו חוויה זו, לא מצאה איתן שפה משותפת.

ללא מיסדר

זיהוי

כן הגיעה איריס למרכז לסיוע לי קורבנות-אונס. היא שוחחה עם אסתר עילם, מרכזת הוועדה, וזו הציעה להפגיש

עוד מטרים ספורים ואו אמר לה: "רדיו" איריס ירדה מהמכונית עירומה לגמרי, התלבשה במהירות. כי היא חששה שמא יימלך בדעתו ויחזור להרגה, ורצה כל עוד רוחה בה לכביש הראשי. היא עצרה מכונית, ספרה כי נאנסה וביקשה שיביר איה לתחנת-המיטרה.

במיטרה ירושלים קיבלו אותה יפה. חוקרת בכתה את עדותה וחברים הביאו לה בגדים אחרים. בעודה מתלוננת על האונס, הגיעה למקום אשה שסיפרה כי מכוניתה נגנבה. מיספר המכונית תאם את זה שזכרה איריס.

היא נבדקה אחר-כך בידי גינולוג, שנשלח דגימות זרע מניכף לשם בדיקה. למחרת עשתה שיתוף של המיקרה עם קצין מיטרה. והמיטרה עשתה מהן רגילי של האנס, והמיטרה עשתה מהן טביעות-דגם. היא חזרה לתחנת-המיטרה רה, עברה על אלבומי תמונות, ולא מצאה ביניהם את החשוד. האנס סיפר לה בדרך כי הוא בן 30, וגם אמר לה את שמו. אך נראה היה כי גם הגיל וגם השם אינם נכונים.

כאשר חזרה איריס לביתה, החלה מרגישה את תוצאות האונס. היא חשה ברע והירבתה להתקלה. כאשר עזימה את עיניה היתה רואה נגדה את דמותו של האנס. היא הרבתה לעשות זאת כדי לזכור כל פרט. מתוך רצון לעזור למיטרה למצוא ולזהותו. ימים אחדים אחרי המיקרה גילתה לי

prevention and personal defense

נשק

נשק יעזור לך רק אם את מיומנת בשימוש בו. את חייבת להיות מוכנה לפגוע בתוקף מספיק כדי לאפשר לך להתחמק. כל נשק שאת נושאת יכול לשמש נגדך.

מומלץ לשאת תרסיס בבקבוקון פלסטי. את יכולה להכין זאת בעצמך על-ידי מילוי של מיכל מתאים במיץ לי-מון או קוטל חרקים, ולכוון ישר לעיניים ולפנים.

אם אין בידידך כל נשק, הביטי על סביבתך — כמעט כל דבר יכול להפוך לנשק. עפרונות, מטאטאים, מסרקים ו"סיגריות דולקות. כוונני לעיניים, לאוזניים, או למקומות פגיעים אחרים.

אם נאנסת...

טלפני למרכז לסיוע לקורבנות אונס, תל-אביב, טלפון 234819. המרכז הפועל במשך 24 שעות ביממה. דאגי לצרכיך הרפואיים. פני לבית-חולים או למרכז רפואי.

אם החלטת להתלונן במיטרה, אל קות כדי לברר אם לא נדבקה במחלת-תורחצי ואל תחלימי בגדים. עברי בדי-מון או נאנסת להריון.

החשד כי אין זה האדם הנכון. אך לא היתה לה כל דרך לברר זאת. היא התח"גנה שהמיטרה תראה לה לפחות תמונה של העציר, ולא נענתה. רק כאשר פנתה לד"ר ניצה שפירא-ליבאי, יועצת ראשי הממשלה למעמד האשה, הסכימו אנשי המיטרה להראות לה תמונה של הנאנס. שעתים המתינה איריס בתחנת-המיטרה ולבסוף הביאו לה תמונת אדם. היה זה חצי שנה אחרי המיקרה. דמותו שוב לא עלתה בקלות כאשר עצמה את עיניה.

היא הביטה בתמונה ולא יכלה לומר דבר. "איני יכולה לומר כי זה הוא ואיני יכולה להכחיש זאת. לאיש שאנס אותי היו שיניים ורקובות, ובתמונה אי-אפשר לראות את שיניה". החוקרים הבטיחו לה כי זה האיש כי הוא הודה בכל, וכי שיניו רקובות. היא ביקשה כי יודיעו לה על מועד המספט והחוקרים הבטיחו לעשות זאת. אך רק ידיעה קצרה בעיתון באנגלית גילתה לה כי אשר בן-עיון, בן 20 מירד-שלים, הורשע באונס ונידון ל-15 שנות מאסר. גם אחרי ההרשעה עשתה מאמצים נוספים להגיע לתובע במישפט, או לסניגור, כדי לברר אם עשו שימוש בעדותה ואם הורשע בן-עיון גם באינוסה, אך איש לא היה מוכן לענות לה.

"האם אין לקורבן זכויות? האם עלי להתעורר כל בוקר עם הספק שמא הור"שע אדם חף-משפט. והאנס האמיתי עווד מטייל חופשי?" כך שואלת איריס עד היום. ותשובה אין. אילנה אלון